

Danielpa Qelqan — Kimsa Chunka Qanchisniyuq Kinsa】

*Qhipa pacha rikch'ariyninkuna qhawarichispa: Jeroboampa llullakuyninwan
Adventista kuyuchikuypa iñiyta yachachina pruebaninwan kikinchasqakuna*

Jeff Pippenger
2024-02-06

Chinchay kaqwan uray kaq qhapaq suyukunapas Diospa piñakuynin urapi iskay waranqa pichqa pachak iskay chunka watakuna t'aqrisqa karqanku, Levítico iskay chunka pichqayuqwan iskay chunka soqtayuq p'akisqa rimanakuynin hunt'asqa kananpaq. Ñawpaq kaqwan qhipa kaq piñakuyninkuna tukukuyninkunapa chawpinpi tawa chunka soqtayuq watakunaqa, chay iskay qhapaq suyukunata huqlla qhapaq suyuyman huñusqanta rikuchirqa, espíritu moderno Israel nisqapi, 1844 watapi. Chay iskay nacionkunapa huñukuyninqa rikuchisqa karqa Ezequiel huñurqa chay iskay k'aspiwan, hinallataq viuda de Zarephath huñurqa chay iskay k'aspiwan Elíasqa willakusqanpi. Octubre killapa 22 p'unchawninpi, 1844 watapi, chinchay kaqwan uray kaq qhapaq suyukunapa profético historiankuq tukukuynin chayamurqa; chayta ruwaspanmi, chay iskay qhapaq suyukunapa qallariynin historianta kutichirqa.

Jeroboamqa huk llulla yupaychana nisqa hinallata sayarichirqa chay hanaq ayllupi, runankuna Judáman ama purinankupa, Jerusalén llaqtapi Diosta yupaychanankupa chay santuariopi.

Hinaptinmi Jeroboam sonqonpi: Kunanqa qhapaq kayqa Davidpa wasinman kutinqa. Sichus kay llaqtakuna Jerusalénpi Señorpa wasinman sacrificiota ruraq ripunku chayqa, kay llaqtakunapa sonqonqa señorninman, Judá suyupa rey Rehoboamman, yapamanta kutinqa; ñoqatataq wañuchiwan kuman, hinaspataq Judá suyupa rey Rehoboamman kutipunkuman, nispa. Chayrayku reyi yuyayman hapiykuspa iskay qori becerruta rurachirqa, hinaspataq paykunata nirqa: Jerusalénman wichariyqa qankunapaq ancha sasañam; qhawaychis, Israel, kaymi diosniykikuna, Egipto hallp'amanta orqosuqniykikuna, nispa. Hukninta Betelpi churarqa, huknintataq Danpi churarqa. Kay ruwayqa huchaman tukurqa; llaqtakunaqa hukninpa ñawpaqenman yupaychaq rispa, Dan kama chayarqunaku. Hinaqtinmi altokunapa wasinta rurarqa, sacerdotekunatapas llaqtapa pisi yupasqa runakunamanta churarqa, mana Levipa churinkunamanta kaqkunata. Jeroboamtaq pusaj killapi, killa chunka pichqa p'unchawninpi, Judápi kaq raymihinaman rikch'akuqta, huk raymita kamachirqa; altar patapitaq haywarqa. Chay hinallataq Betelpipas ruraran, rurachisqa becerrukunaman sacrificiota haywaspa; hinaspataq Betelpi churaran altokunapa sacerdotekunata, paypa rurachisqankunata. Chay hinaqa Betelpi rurachisqa altar patapi haywarqa pusaj killapi, killa chunka pichqa p'unchawninpi, pay kikin sonqonmanta yuyarisqa killapi; Israelpa churinkunapaqtaq huk raymita kamachirqa; altar patapitaq haywarqa, inciensotapas rupachirqa. 1 Reyes 12:26–33.

Paypa yupaychay sistemanqa catolicismo-pa (paganismo-pa) rikch'aynin karqa, imaynachus Aaronpa hatariyninwan, chayhinallataq bestiapaqpas bestiapa rikch'ayninpaqpas huk imahina

rikch'ayta sayarichirqan. Iskay becerro rikch'aykuna qoriwan rurasqa karqanku, Babiloniata unanchaspa. Chay rikch'aykuna Egiptopa dioskuna-man dedicadas karqanku, paykunataq reqsisqa karqanku imaynachus Aaronpas reqsichirqan hinata: "dioskuna, paykunaq Egipto allpamanta orqomusqasunkikuna." Iskay llaqtakunapi iskay altarkunata hatarichirqan; chaykunata huñuspa qhawarispas, iglesiapa (Betel) estadopa (Dan) huñusqasqanmi sut'inchaykunku. Altarniykunaqa cheqaq altarpa llullakuy rikch'ayninkuna karqanku, chay cheqaq altarqa Cristomi; chayhinallataq catolicismopas ninqa Cristopa kay pachapi kamachiqnin kasqanta. Huk waqllisqa sacerdociotam hatarichirqan, imaynan catolicismopa sacerdotekunapas kasqanku hina. Huk p'unchayta akllarqan yupaychayninpaq, Diospa cheqaq raymikunaq mayqin p'unchayninkunamantapas sut'ita t'aqasqa; chaymi cheqaq yupaychay p'unchaymanta llulla yupaychay p'unchaymanta atipanakuyta rikuchin.

Llulla yupaychana llikllanta qallarisqanpi, Diosqa Judámanta huk profetata kachamurqan llulla yupaychana llikllanta anyananpaq.

Hinaqtin, huk Diospa runan Judámanta hamurqa Señorpa siminwan Betelman; Jeroboamtaq altarpata qayllanpi sayasqa kárqa inciensota rupachinanpaq. Hinaspan altarta contranpi qaparirqa Señorpa siminpi, nispa: Altarpas, altarpas, kayhinatan Señor nin: Hinaqtin, Davidpa wasinpaq huk wawam paqarinqa, sutin Josías; qampin hawanpitaq alto lugarkunapa sacerdotekunata, qampin hawan inciensota rupachiqkunata, haywarinqa; runakunapa tullunkunataq qampin hawan rupachisqa kanqa. Chay p'unchayllapitaq huk señalta qorqa, nispa: Kaymi Señorpa rimarisqan señalta: Hinaqtin altarqa llikikunanmi, hawanpi kaq uchpankunataq ichhusqa kanqa. 1 Reyes 13:1-3.

Judamanta profetaqa kimsa kutipi hunt'akunaypaq huk willakuyta willarakurqa, hamuq rey Josiaspa paqarinanta reqsichispa. Payqa willarqa Josiasqa llullaq altarpim llamk'aq mana allin sacerdotekunata wañuchinanta, chaymantaq Josiasqa chay kikin altarpim runakunapa tullunkunata rupachinanta. Hinallataq Jeroboamman huk señaltapas qorqa, reqsichispa Jeroboampa altarninqa phallikunanpaq kasqanta hinaspa uchpankuna pampaman jich'akunanta. Kay tukuy imakunaqa Señorpa Siminman hina hunt'akurqan, ichaqa Jeroboam profetapa willakuyninta uyarispan piñakurqa hinaspa profetawan imatapas ruwayta munarqa, ichaqa Diosmi llapan imata kamachirqan.

Hina pasasqa, rey Jeroboam Diospa runanpa nisqanta uyarispan, paymi Betelpi kaq altarpa contranpi qaparirqan, hinaqtin altar manta makin mast'arisan nirqan: Hap'iyichik payta. Chay paypa contranpi mast'ariskan makin chaquirqun, manaña kutichiyta atispan. Altarpas llikikurqan, uchpapas altar manta wishch'ukamurqan, imaynan Diospa runan Señormanta siminwan señalta qorqanman hina. 1 Reyes 13:4, 5.

Señalta chaylla hunt'akusqa, hinaspan Jeroboampa makinqa ch'ulluyasqa qhipakupurqa.

Hinaspan ri reypas kutichispa nirqa Diospa runaman: Kunanmi ruwakuy Señorniyki Diospa ñawpaqninman, mañakuwaytaq noqapaq, makiy kutimunanpaq hukmanta. Chaymi Diospa runan Señorta mañakurqa, reypa makinpas hukmanta payman kutimurqa, ñawpaq kasqan hina tukuspa. Hinaspan reypas nirqa Diospa runaman: Wasiykama hamuy, samariykuy, qontaqa huk kutichiyta qosqayki. Ichaqa Diospa runan reyta nirqa: Wasiykimanta kuskanllatapas

qowaqtiykiqa manam qanwan kуска yaykusaykichu, nitaq kaypi t'antata mikusaqchu, unutas upyasqaqchu. Señormanta simiwanmi chay hina kamachisqa karqani, nispá: Ama t'antata mikhuychu, ama unuta upyaychu, amataq kutimuychu hamusqayki ñanllamantachu. Chayraykun huk ñanninta ripurqa, mana Betelman hamusqan ñannintachu kutimurqa. 1 Reyes 13:6–10.

Jesúsqa sapa kuti huk imapa tukukuyninta rikuchin huk imapa qallariyninwanmi; chaymi literal ñawpa Israelpa hanaq llaqtakunapa uray llaqtakunapa qallarikuyninkuna tukunku iskay k'aspikuna huk k'aspiyman huñusqa kasqan historiapi, chayqa espírituyniyoq kunan pacha Israel suyuta reqsichispa.

Ishkay kaspikuna hukllachasqa karqan chay willakuypi, kimsa patapi huk pruebay ruwanakuy qallarikurqan pacha tukuy tiempopi 1798 watapi. Ishkaynin kaspikuna (reynokuna) ñawpaqmantaraq tantasqa kasharqanku Chisi waqaychaypi Espíritu Santo pampachakusqanman ñawpaqta. Ñawpaq llakikuypi, 1844 watapa pawqar killapi, protestantekuna chay pruebay ruwanakuyta mana atiparqankuchu, hinaspa catolicismopa ususinkuna tukurqanku; chayhinaqa yapamanta qallariychirqanku llulla yupaychay sistemata, imaynachus Jeroboamwan ñawpaqta rikuchisqa karqan chayman hina.

Protestante Hatun Tikrayqa Diospa rurasqan karqa, ch'in pampa-pi iglesia kasqanta Orma Iglesiapa supersticionninkunamanta, tradiciónninkunamanta, hinaspa costumbrenkunamanta llusichinapaq. Martín Luteroq pacha-manta pacha-aswan achka cheqaqkuna rikuchisqa karqan, Tiro llaqtaq qharqha warminta mana imapas kasqanta, aswanqa huk gentil yupaychay sistema kasqanta, llulla cristianismoq sutillanwan p'isturikusqa. Señorpa munaynin karqan preso kasqan llaqtanta tutayaymanta llusichiy, imaynachus llaqtan Egipto-pi esclavo kasqankuman hina. Payqa Egiptoq watasqa servidumbremanta qispichirqan, Leyninta qowanapaq. Protestantekunapa mana munasqanku aswan-aswan yapakusqan k'anchayta qatiy, 1798 watapi kichasqa yachaymanta hamuqta, hark'arqan paykuna mana riqsichikunankupaq Leyta hinaspa Cristoq cheqaq santuario llamk'ayninta 1844 watapi.

Taripay pacha willakuypa qhesachisqankuta mana chaskisqankum rayku, paykunaqa Roma iglesiapa ususinkuna tukurqanku, chaymantaq qhatariychirqanku llulla yupaychay sistemata, qhelqasqa Qhelqakunapi “llulla willakuq” nisqawan reqsichisqa, chayqa apostasía protestante nisqa. Cheqaq Millerita-kuna, 1844 watapi octubre killapa 22 p'unchawninpi iñiywan santuario-man haykuspa, kimsa kaq angelpa k'anchayninta chaskirqanku, hinaspa anyarirqanku chay llulla yupaychay sistemata, mayqanmi Protestante kasqanta nispalla willakun, ichaqa paganismoq ñawpaq kaq yachachikuyninta hap'ipakuspa, chayqa intita yupaychaymi. Judá llaqtamanta profetaqa Millerita Adventismota rikch'achirqan, mayqanmi reqsirqan hinaspa willarqan kimsa kaq angelpa willakuyninta, mayqanmi chayamusqa karqan 1844 watapi octubre killapa 22 p'unchawninpi.

Jeroboampa wasinman llaqtanman hamuspalla samaykuyta mañaptin, profetaqa Señorpa payman qosqa chiqaq kamachikuykunatan rimarqan. Chay kamachikuyqa Millerita Adventismomanpas qosqan karqan. Kamachikuyqa karqan mana hamusqankumanta kutinankupaq, hinaspa Millerita

Adventismoqa Protestantakunapa denominacionninkunamanta lloqsisqan karqan. Paykunaqa 1844 watapi, chiraw pacha ñawpaq llakikuypi, Protestantakunamanta t'aqasqa karqanku; hinaspa Jeremiasqa Judeamanta profetaman qosqa chay kikin kamachikuykunapa huk rikch'aynintan qun.

Simi rimaykikuna tarikurqan, chaykunatataq mikurqani; simiykitaq sonqoypaq kusikuywan anchata kusichiqmi karqan: sutiykiwan sutichasqa kani, ay Yupanqay Atiyniyuq Dios, tukuy ch'aqwakunapaq Kamachiq. Manam asikuyta rurak runakunapa tantanakusqanpi tiyakurqanichu, nitaq kusikurqanichu; sapallaymi tiyakurqani makiykirayku, imaraykuchus phiñakuyniykiwan hunt'achiwasharqanki. Imaraykutaq nanaynīyqa wiñaypaq, ch'akiyta mana atinchu hampiy, mana alliykayta munaspa? ¿Lullaq hinachu noqapaq kanki, pisi-pisimanta chinkaqa yakukuna hina? Chayraykum Señor nin kayhina: Sichus kutirimunki, chayqa kutichisqayki, ñawpaqniypi sayanaykipaq; allin chanin kaqta mana allin kaqmanta raqispa hurqunki chayqa, simiy hina kanki. Paykuna qamman kutirimuchunku; qamqa ama paykunaman kutiriychu. Kay llaqtapaqmi qamta ruwasqa sinchi bronce manta muyurisqa pirqa hina; paykuna qamwan maqanakunqaku, ichaqa manam atipaykuyta atinqakuchu; noqam qamwan kashani qispichinaypaq, salvaykipaqpas, nispa Señor. Millay runakunapa makinmanta qespichisqayki, manchakuypaq atiyniyuqkunapa makinmantapas rantispa hurqusqayki. Jeremías 15:16–21.

Iskay ñak'ariypa tiempo profecían hunt'asqanpi, agosto 11 p'unchaypi, 1840 watapi, Apocalipsis chunka qhapaq angelnin uraykamurqa makinpi kichasqa huch'uy libroyuq, hinaspa Juanta nisqa karqa rispa libróta hap'iyta hinaspa mikhuyta. Jeremíasmi chay huch'uy libróta chay historia pachapi mikhurqanku runakunata rikch'achin, siminkunataq misk'i hina karqa, paykunam “sonqonpa kusikuyninwan qhasillikuyninwan” kasqankurayku. Ichaqa Diospa “makiyninrayku,” Jeremíasqa “phiñasqa” “hunt'asqa” karqa, “k'irisqa” karqa hinaspa “wiñay nanaypi” kachkarqa. Diospa “makiyninrayku” Jeremíasqa nirqan Diosqa Jeremíaspaq “llulla hina” kasqanta, hinaspa “pantasqa yakukuna hina” kasqanta. Señorqa “makiyninta” hark'arqa 1843 watapa tablapi wakin yupay figurakunapi pantasqa kasqan patapi.

Jeremíasqa rikuchin Milleritakunapa ñawpaq llakiyta, Habacucpa rikuyñin unayachkaptin. Jeremíaswan rikuchisqa runakunamanqa rikurqanmi willakuy, “paray” hina rikuchisqa, pantasqaña kasqanta. Ichapas Habacucqa nirqanmi: “rikuyqa churasqa p'unchaypaqraqmi kachkan, ichaqa tukukuyninpi rimanqa, manataq llullakunqachu: unayachkaptinpas suyapay; cheqaqtapuni hamunqa, mana unayankqachu.” Jeremíasqa yuyarqanmi Dios llullakusqanta, hinallataq willakuyqa (paray) pantasqaña kasqanta, ichaqa unayachkasqallam karqan.

Chaymanta Diosqa Jeremías-ta yachachirqan: “Sichus kutimunki, chayqa noqam kutichisqayki, ñawpaqniypim sayanki; hinallataq sichus allin kaqta mana allin kaqmanta hurqunki, simiyniy hinaqmi kanki. Paykuna qampaq kutimuchunku; ichaqa ama qamqa paykunaman kutimuychu.” Chay llakikuy qhipamanmi Jeremíasqa, Diospa llaqtanta rikuchispa, Señorpa servicionman kutinankupaq, hinaspa chay discouragement-ta qichunankupaq, maypachachus mensajepa pantasqa kasqan rikurirqan chaymanta paqarisqanta. Sichus Jeremíasqa sut'inchasqa kamachiykunata hunt'anman karqan, Diosqa paytaqa simin rimariqnin kananpaq saqenman karqan.

Aswanmiypaq ñawpaq yachayniykupaq ancha allinmi imataq Dios Jeremiasman nisqanta “asamblea de burladores” nisqanmanta, paykunaqa paypa llakikuyninmanta “kusikuspalla” kashaqtin. Payqa Jeremiasman nirqan: burlador-kunaqa Jeremiasman kutimuyta atinqaku, ichaqa payqa mana hayk’aqpas paykunaman kutinanchu karqan. Jeremiasqa chaykunata representarqan, pikunachus Protestantakuna contra sayarqaku, paykunaqa chayraq akllaspa Catholicismopa qhawanman kutirqaku hinaspa Babiloniapa ususinkuna tukurqaku, Baalpa Ashtarotpa llulla profetankuna. Jeremiasqa Judeamanta profetata representarqan, pichus profecíaq siq’impi chay kikin puntopi, norte suyupa qallariyninpi Jeroboampa llulla yupaychay sistemaqninta k’amiykurqan; chaymi rikuchirqan imayna llulla yupaychay sistema yaykuchisqa karqan, pichus norte suyupa historianta tukukuyninpi Catholicismopa lantiynin karqan. Profetaqa Jeroboamman nirqan, Jeroboam alianza ruwanapaq haywariptin, mana mikhunanpaqchu, mana ukyananpaqchu, nitaq hamusqan ñanninta kutinapaqchu.

Hinaspaqmi qhapaq nirqan Diospa runaman: “Hamuy wasiymán, samaykuy, hinaspaq qammanmi qosqayki huk kutichiyta.” Diospa runataq qhapaqman nirqan: “Wasiykiq kuskanta quwaqtiykipas, manam qamman kuskallachu yaykusaqchu, manataqmi kay cheqapi tantata mikhusaqchu, unutaq upyasaqchu; imaraykuchus chay hinam Señorpa siminwan kamachisqa kani, nispa: ‘Ama tanta mikhuychu, ama unu upyaychu, amataq kutimuychu hamusqayki ñanllamantapas.’ ” 1 Reyes 13:7–9.

Judeamanta willakuy qelqaqpa nisqanqa Elíasqa willakuyninpi Baalpa, Ashtarotpa llulla willakuqkunapa rurasqanwan tupaykuchkan. Chay hinaqa, Milleritakunapa historianakupas Elíasqa historiannintan; imaraykuchus Millerqa Elías karqan. Elíasqa willakuyninpi, Baalpa, Ashtarotpa willakuqkuna llullakuy tusuyta ruraraqanku; chayqa mana yuyayniyuq kasqanmi rikuchisqa karqan, Diosmanta nina uraykamuspa Elíasqa haywarisqanta ruphachiptin, chaynataq Milleritakunapa historianakupi Chisi Qapariypi Espíritu Santopa hich’akuyta unanchaspa. Chay historiapa tupayninqa iskay kaq Elíasqa tupayninta rikuchirqan, paymi Juan Bautista karqan, Herodiaspa ususin (Salomé) llullakuy tusuyta rurashaqtin. Herodiasqa Jezabelwan unanchasqa karqan, Jezabeltaq Iglesia Católica-pa unanchaquinmi.

1844 watapi, protestante iglesiakunaqa Salomé karqan, Herodíasqa (Jezabelpa) ususin. Llullakuy tusuypi Herodesqa suyuyinpa kuskanta qunanpaq prometirqan, chaytataq paqarisqan p’unchayninpi ruwarqan; chay hinaqa qhepa p’unchaykunata rikuchin, maypichus chunka reykuna, Ahabwan rikch’achisqa (chunka hanaq llaqtakunapa reyinwan), acuerdonta ruwanku suyuyininkuta papadoman (Jezabelman) qunankupaq. “Suyuyiniykipa kuskanta” qusqayki nisqaqa huk huñunakuypa unanchanmi, Judeamanta profetataq sut’ita Jeroboamman willarqan mana hayk’aqpas apostata reyiwan alianza ruwanapaq, nitaq llulla yupaychana sistemanta yanapanapaq.

Chaytanmi Señorpas Jeremíasmanpas nirqan, nispa “asichiqkunapa huñunakuynin” (apostata protestantismu) Jeremíasman kutimuyta atin, ichaqa Jeremíasqa mana hayk’aqpas paykunaman kutinanchu, nitaq hamusqan ñanllamantapas kutinanchu. Ichaqa Judeamanta profetaqa chayllatataq ruwarqan, imaraykuchus huk llulla hinaspa llullakuq profetapa umalliqninwan pantachisqa karqan manaraq Judeaman kutishaspa—manaraq payman qusqanku llamk’anata tukuchishaspa.

Chayqa Betelpi huk machu profeta tiyasharqan; churinkunakataq hamuspa willarqanku payman chay p'unchay Betelpi Diospa runan imakunata ruwasqanta llapanta; reyta nisqan simikunatapas taytankuman willarqanku. Hinaspan taytankú nirqan paykunaman: Mayqan ñantataq rirqan? Churinkunam rikurqanku mayqan ñanta Diospa runan, Judámanta hamuq, rirqasqanta. Hinaspan pay nirqan churinkunaman: Asnuyta sillaychi. Chaymi asnunta sillarqunku; paytaq chayman lloq'aspa sillakuspa rirqan. Hinaptin Diospa runanta qatiq rirqan, tarirqataq huk encina sach'a urapi tiyaykachaqta; hinaspan nirqan payman: ¿Qanchu kanki Judámanta hamuq Diospa runa? Paytaq nirqan: Arí, noqam kani. Hinaptin pay nirqan: Wasiyman kutimuspa tantata mikhuy. Paytaq nirqan: Manam atini qanwan kutiyta, nitaj qanwan yaykuyta; manataqmi kaypi qanwan kуска tantata mikhusaqchu, yaku-taq upyasqachu. Señorpa siminwanmi niwarqan: Ama chaypi tantata mikhunkichu, amataq yakuta upyankichu, nitaj kutimunkichu hamusqayki ñanninta. Paytaq nirqan: Noqapas qinallataqmi profeta kani; huk angeltaq Señorpa siminwan rimapayarqan niwaspa: Wasiykiman kutichimuy, chaypi tantata mikhunanpaq, yakutapas upyananpaq. Ichaqa llullakurqan payta. Chaymi paywan kutirqan, wasinpi tantata mikhurqan, yakutapas upyarqan. Mesa patapi tiyaykaptinkutaq Señorpa simin hamurqan chay kutichimuq profetaman. Hinaspan qaparispa nirqan Judámanta hamuq Diospa runaman: Kayhinan nin Señor: Señorpa siminta mana kasukuspayki, Señor Diosniyki kamachisusqayki kamachiyta mana waqaychasqaykirayku, aswanpas kutimuspayki, tantata mikhuspayki, yakuta upyasqaykirayku chay cheqapi, mayqimpi Señor nisurqan: Ama tantata mikhunkichu, amataq yakuta upyankichu; aya masiykita manam taytaykikunapa p'ampasqankuman chayasunkichu.

Hinaspanmi, t'antata mikuspan, upyasqataña kachkaspan, paypaq asnunta sillaykurqan, chay kutichimusqan profetapaq. Ripusqantataq ñanpi huk leon tinkurqan, wañuchirqanmi; aychantaq ñanpi jitayasqa qhiparqan, asnutaq ladonpi sayachkarqan, leonpas aycha ladonpi sayachkarqan. Hinaqtinqa, runakuna pasaspa rikurqanku ñanpi jitayasqa aychata, leonpas aycha ladonpi sayachkasqanta; hamuspa willarqanku machu profeta tiyasqan llaqtapi. Ñanmantam kutichimuq profeta chayta uyarispa nirqan: “Payqa Diospa runanmi, Señorpa siminta mana kasukuq; chayraykun Señorqa leónman entregaykurqan, chaymi llik'irqan hinaspa wañuchirqan, Señorpa payman rimapusqan siminman hina.” Chaymantataq churinkunata rimapaykurqan nispan: “Asnuyta sillaychiwaychis.” Paykunataq sillaykurqanku. Rispañataq tarirqan aychanta ñanpi jitayasqata, asnupas leonpas aycha ladonpi sayachkasqata; leonqa mana aychata mikurqanchu, nitaq asnuta llik'irqanchu. Hinaspa profetaqa Diospa runanpa aychanta oqarispas asnuman churaykurqan, kutichimurqan; machu profetataq llaqtaman hamurqan waqananpaq hinaspa pampananpaq. Aychantaq kikinpa p'ampasqan ukhupi churaykurqan; paykunataq paymanta waqarqanku nispanku: “Ay, wawqiy!” Hinaspan, pampayta tukuruspan, churinkunata rimapaykurqan nispan: “Wañusqaymanta qhipaqa, Diospa runan p'ampasqa kashan chay sepulcro ukhupi p'ampawaychis; tulluykunataq paypa tullunkuna ladonpi churaychis. Betelpi altar contra, hinaspa Samaria llaqtakuna ukhupi kaq alto lugarniyoc wasikuna llapanta contra Señorpa siminwan qaparimusqan nisqanqa cheqaqtapunin hunt'akunqa.” 1 Reyes 13:11–32.

Kay yachayta qatiqpas qhipa qillqapi llapanchasun.

“Diospa atiyin chëqay kayta qespichin chayqa, chay chëqay kayqa wiñaypaqmi chëqay kay hina sayanan. Dios qowasqan k’anchayman contran qhepa yuyaychakuykunataqa ama chaskinachu kanan. Runakuna hatarinqakuqmi Qelqakunaq qhawariyninkunawan, paykunapaq chëqay kay hina, ichaqa mana chëqay kaychu. Kay pachapap chëqay kaytaqa Diosmi qorqan ñoqaykuman iñiyinchikpa cimienton kananpaq. Pay Kikinmi yachachiwanchik imataq chëqay kay kasqanta. Hatarinqami huk, chaymanta hukpas, musuq k’anchayniyuq, Diospa Santo Espiritunpa rikuchikuyninwan qosqan k’anchayta contradicen. Wallqallaraqmi kawsashanku chay chëqay kay sayachiypi tarikusqan experienciata pasaqkuna. Diosqa munakuyninwanmi paykunapa kawsayninkuta waqaycharqan, kawsayninku tukukuyninkama yapamanta yapamanta rimarinankupaq, imayna pasasqankuta, apostol Juan hina kawsayninpa tukukuyninkama rurasqanta hina. Wañuyi urmaq estandarte apaqkunapas qelqasqankuta musuqmanta qelqasqan rimarinaku. Yachachisqa kani chayna kasqanman hina paykunapa siminkuna uyarikunankupaq. Paykunam testimoniota qunanku kay pachapap imaqa chëqay kay kasqanmanta.”

“Manam janiw ukanakan arunakaps katuqañäkiti, khitinakatejj mä yatiyäwimpi jutapkistu uka yatiyäwejj iyawsäwinakasankir ajllit cheqanakar contradeciki ukanaka. Jupanakajj qollqe jach’a qotunjam Qellqatanak tantacht’apjje, ukatsti jupanakan arsut teorinakaparu muyuntata yänakjam uñacht’ayañatakiw q’umacht’apjje. Akajj kutim kutimpiw luraswayi aka qhipa pichqa tunka maranakanjja. Ucampis Qellqatanakajj Diosan arupawa, ukatsti respetatäñapawa; ukampirus ukanakan apnaqäwipajja, ukham apnaqäwejj Diosajj aka pichqa tunka maranakaw sayt’ayki uka cimienton mä pilar movedi ukhajja, jach’a pantjasiñawa. Khititejj ukham apnaqäwi lurki ukajja, janiw yatkiti uka muspharkañ uñacht’äwi Ajayu Santon utjatapa, khititejj nayra yatiyäwinakar ch’ama ukhamarak kallpa churäna, uka yatiyäwinakaru Diosan markapar purinirinakaru.”

“Yaykakuna G-pa rikuchisqankunaqa mana atinakuqchu. Chaskisqa kaptinkuqa, Diospa llaqtanpa iñiyinta chinkachinqaku, chay chëqay kaypi iñiyta, mayqenchus noqanchikta kay hina kasqanchikman tukuchirqan.”

“Kay yuyayniyoqmi kay yachachikuypi allinta takyaykuspa kananpaq; payqa Qelqakuna nisqawan ima rikhuchiyta munasqan puntokunaqa mana allinchu. Chaykunaqa manam rikhuchinchu Diospa llaqtanpa ñawpaq experienciakuna pantasqa kasqanta. Noqaykuqa chëqay kayta charirqayku; Diospa angelkunam pusawarqayku. Santu Espiritu pa pusaynin uranpin santuario nisqamanta tapuyta qhawarichiyqa qorisqa karqa. Yaqa llapallanpaqmi sumaq rimayqa upallayllaña kanan, iñiyki ukhupi imakunapim paykunaqa mana ima ruwanakuyllapipas karqakuchu chaykunamanta. Diosqa manam hayk’aqpas kikinta contradecinqachu. Qelqamanta pruebakunaqa mana allinta apasqañam kanku, mana chëqay kaqta willaq hina ñit’isqa kaptin. Hukmi, huktawanmi hatarinqa, hatun k’anchayta apamushanman hina, nispa afirmacionninkunata apamunqa. Ichaqa noqaykuqa ñawpaq mojoninkunallapim sayayku. [1 Juan 1:1–10 quoted.]”

“Yachachisqa kani kay simikunata niykunaypaq, kay pachapap allin kasqanman hina, imaraykuchus chayamunña pacha huchata sut’in sutinwan sutichanapaq. Llamk’asqaykupin hark’asqa kashanchik mana tikrasqa runakunamanta, paykunaqa kikinkupa hatunchayninta

maskhanku. Munanku musuq yuyaychaykunapa qallariqnin hina yuyasqa kayta, chaykunata rikhurichispa nispa paykunaqa cheqaq kasqanta. Ichaqa kay yuyaychaykuna chaskisqa kaptinqa, pusanqaku cheqaqta ñiqikuymán, chay cheqaqtaqa Diosqa ñawpaq pichqa chunka watakunapi llaqtanman qowarqan, Santo Espiritupa qhawachisqanwan sayachispa.” Selected Messages, libru 1, 161.